

„Wspieranie rozwoju emocjonalnego ucznia przez nauczycieli bibliotekarzy w kontekście realizacji nowej podstawy programowej” – VIII sesja metodyczna

VIII sesja metodyczna, którą Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku zorganizowała wspólnie ze Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej, Wydziałem Zamiejscowym w Sopocie, odbyła się 9 lutego 2011 roku pod tytułem „Wspieranie rozwoju emocjonalnego ucznia przez nauczycieli bibliotekarzy w kontekście realizacji nowej podstawy programowej”.

Na rozwój emocjonalny dziecka składa się wiele czynników, które nieodpowiednio wyważone mogą prowadzić do niepożądanych i negatywnych zmian. Emocji uczymy się od dzieciństwa wśród najbliższego otoczenia, rodziców, szkoły, przedszkola. Pomoc dziecku pozostawionemu bez psychologicznego wsparcia, bez wiary we własne możliwości, obarczonemu trudnościami edukacyjnymi, spoczywa na wielu osobach, w tym na bibliotekarzach. Wsparcie rozwoju emocjonalnego ucznia podczas działań edukacyjnych w bibliotece to zadanie bardzo ważne i wymagające profesjonalnego przygotowania, dlatego też temu tematowi poświęcono VIII sesję metodyczną.

Spotkanie rozpoczęła dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku Małgorzata Kłos, która powitała zaproszonych gości, uczestników sesji oraz przedstawiła prelegentów.

Podczas sesji jako pierwsza zabrała głos Urszula Sajewicz – Radtke, pracownik w Zakładzie Psychologii Wspomagania Rozwoju Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, Wydziału Zamiejscowego w Sopocie, prezentując temat „Jak przygotowywać i wspierać dziecko w roli ucznia - czyli o rozwoju emocjonalnym w sytuacji szkolnej”. Pani Sajewicz swoje wystąpienie rozpoczęła od zapoznania uczestników z problemami emocjonalnymi dzieci i radziła, jak skutecznie nauczyciel bibliotekarz może wspomagać ich rozwój emocjonalny oraz zaspokajać indywidualne potrzeby. Następnie omówiła problemy, z jakimi muszą zmagać się dzieci z dysfunkcjami narządu ruchu i niedostosowane społecznie. Szczególną uwagę zwróciła na specyficzną wrażliwość dziecka niepełnosprawnego oraz jego lęk przed brakiem akceptacji grupy rówieśniczej.

Następnym prelegentem sesji była Halina Majewska - nauczyciel bibliotekarz Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, a jednocześnie doradca metodyczny w Ośrodku Kształcenia Ustawicznego Nauczycieli w Gdańsku, która wystąpiła z tematem „Realizacja nowej podstawy programowej w bibliotece szkolnej”. Pani Majewska zapoznała obecnych z rozporządzeniami w sprawie podstawy programowej, powołując się na przepisy prawa i dzienniki ustaw oraz omówiła związane z nią cele i zadania bibliotekarza szkolnego. Biblioteka, co ważne, powinna nie tylko skupić się na wyposażeniu technicznym, musi również posiadać aktualną, szeroką ofertę edukacyjną i bogate zbiory, by wychodzić naprzeciw potrzebom indywidualnego czytelnika. Prelegentka podkreśliła, że to właśnie na nauczycielu bibliotekarzu spoczywa obowiązek przygotowania ucznia do świadomego pozyskiwania informacji, lecz jego rola na tym się nie kończy. Bibliotekarz, niczym psycholog, ma traktować dziecko jako odrębną jednostkę, która posiada szereg potrzeb, także tych emocjonalnych. Dlatego tak istotny staje się odpowiedni dobór literatury zgodny z zainteresowaniami młodego czytelnika.

„Zaburzenia emocjonalne dzieci na skutek niepowodzeń szkolnych” to temat, który zaprezentowała prof. zw. dr hab. Marta Bogdanowicz - wykładowca w Instytucie Psychologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, inicjatorka powołania Polskiego Towarzystwa Dysleksji. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na fakt, iż problemów z dysleksją od wczesnego dzieciństwa, nie należy bagatelizować, bowiem nieleczona dysfunkcja wywołuje szereg szkodliwych następstw, jakimi są: zaburzenia emocjonalne, nerwicowe, depresje, lęki, czy brak motywacji do wysiłku. Profesor Bogdanowicz dowodziła,

iż dziecko, pozostawione samo sobie, cierpi na zaburzenia sfery emocjonalnej, co w konsekwencji nieuchronnie prowadzi do frustracji i niskiej samooceny, te zaś negatywnie rzutują na jego dalsze dorosłe życie. Prelegentka tym samym zachęcała rodziców do tego, by czynnie wspierali dziecko w jego codziennych zmaganiach. Jednakże nie poprzestała jedynie na ukazaniu realnych zagrożeń, wynikających z deficytów rozwojowych dzieci, ale też wyjaśniła przyczynę takich zaburzeń.

Na zakończenie pierwszej części sesji Mirosława Wójtowicz - nauczyciel z Zespołu Szkół Nr 4 w Pruszczu Gdańskim oraz wykładowczyni w Ośrodku Biblioterapii przy Towarzystwie Przyjaciół PBW w Gdańsku, przedstawiła swój referat zatytułowany „Opieka biblioterapeutyczna nad uczniem dyslektycznym”. Prelegentka nie tylko wyjaśniła uczestnikom czym jest biblioterapia, lecz także ukazała, jakie cechy osobowościowe musi posiadać dobry biblioterapeuta. Mirosława Wójtowicz podkreśliła, że właściwy dobór metody biblioterapeutycznej, ma szereg wymiernych korzyści w przypadku dzieci dyslektycznych, bowiem skutecznie niweluje negatywne skutki stresu. Co ważne, świadczona pomoc powinna opierać się o współpracę z gronem psychologów, czy nauczycieli terapeutów.

Druga część sesji rozpoczęła się od wystąpienia pt. „Nauka i zabawa z Molikiem w bibliotece szkolnej” Elżbiety Gromadzkiej, która zaprezentowała korzyści płynące z wczesnej aktywizacji czytelniczej dzieci sześciolatków. Dziecko sześciolatkowe, w roli ucznia w szkole, wymusza potrzebę zmian organizacyjnych i nowych form pracy pedagogicznej. Przygotowanie szkoły na przyjęcie sześciolatków to zadanie dla całej szkolnej społeczności, w tym dla bibliotekarza, który powinien przyjąć dzieci do grona czytelników. Elżbieta Gromadzka zwróciła uwagę na różny poziom kompetencji czytelniczych najmłodszych uczniów oraz możliwość wsparcia rozwoju umiejętności dziecka poprzez komputerowy bajkowy katalog Molik. Prelegentka podkreśliła, że należy wykorzystać wszystkie środki, które przybliżą książkę dziecku już od najmłodszych lat, a nauczyciel bibliotekarz powinien podążać za dzieckiem, szczególnie w dzisiejszej rzeczywistości cyfrowej.

„Wspieranie rozwoju emocjonalnego ucznia gimnazjum przez nauczyciela bibliotekarza” przedstawiła kolejna prelegentka, którą była Zdzisława Woźniak-Lipińska - kierownik Wydziału Informacyjno-Bibliograficznego PBW w Gdańsku, zaangażowana również w prace w Ośrodku Biblioterapii przy Towarzystwie Przyjaciół PBW w Gdańsku. Mówiła o tym, że szeregu problemów emocjonalnych, które dotyczą młodzieży, w tym szczególnie trudnym dla nich okresie dojrzewania, nie można tłumaczyć wyłącznie cechami rozwojowymi. Wychowawcy oraz nauczyciele bibliotekarze pełnią ważną rolę przewodników, którzy wprowadzają gimnazjalistę w dalszy etap edukacji i aktywności społecznej. Szczególnie bibliotekarze, dysponując tak wszechstronnym narzędziem, jakim jest książka, mogą wspierać prawidłowy rozwój emocjonalny ucznia gimnazjum. Podczas spotkań indywidualnych z czytelnikiem, imprez czytelniczych oraz przede wszystkim zajęć biblioterapeutycznych nauczyciel bibliotekarz ma szansę podpowiadać, jak rozpoznawać własne emocje, kierować nimi, rozwijać empatię oraz jak podtrzymywać zdolność motywowania się. Poprzez ukierunkowaną lekturę książek, które młodzież chce czytać, choć często odbiegają one od kanonu szkolnego, można pomóc gimnazjaliście rozumieć siebie i innych oraz wzmacniać poczucie własnej wartości. Bibliotekarz - biblioterapeuta wykorzystuje tekst literacki jako narzędzie terapeutyczne i wychowawcze, a właściwa diagnoza zainteresowań czytelniczych uczniów pomaga skutecznie realizować programy biblioterapeutyczne. Na zakończenie swojego wystąpienia pani Woźniak-Lipińska, by podkreślić, że nauczyciel bibliotekarz powinien wykorzystywać szansę, jaką daje biblioterapia w pracy z uczniem gimnazjum zacytowała słowa Daniela Golemana „*Nigdy nie jest za późno na zmianę nawyków emocjonalnych*”.

Ostatnią prelegentką, występującą podczas sesji, była Bożena Giedzewicz – nauczyciel bibliotekarz z Biblioteki Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Gdańsku oraz wykładowczyni w Ośrodku Biblioterapii przy TP PBW w Gdańsku. W wystąpieniu pt. „Biblioterapia jako jedna z form wsparcia ucznia w szkole ponadgimnazjalnej” przybliżyła

uczestnikom praktyczne zagadnienia z zakresu pracy terapeutycznej bibliotekarza z najstarszą młodzieżą. Niestety dużym utrudnieniem jest niesystematyczny kontakt bibliotekarza z młodzieżą, w związku z czym musi się on wykazywać większą elastycznością i niestandardowym podejściem do działań biblioterapeutycznych. Bibliotekarz taki powinien doskonale znać problemy młodzieży, jej możliwości i ograniczenia czytelnicze oraz musi posiadać przygotowany wcześniej warsztat pracy. Problemy, jakie biblioterapeuta porusza podczas spotkań (często w ramach zastępstw w szkole ponadgimnazjalnej), powinny mieć charakter uniwersalny, ale związane z zainteresowaniami rozwojowymi młodzieży. Natomiast wykorzystywane teksty powinny być dostosowane do preferencji czytelniczych uczniów. Prelegentka podkreśliła, iż warto sięgać po lektury z klasycznego kanonu literatury pięknej, ponieważ poza wychowawczymi, można w ten sposób osiągać cele edukacyjne. Warto zaznaczyć, że w pracy biblioterapeutycznej z uczniem w każdym wieku, ważne są predyspozycje i przygotowanie nauczyciela bibliotekarza do pracy terapeutycznej. Jednak efekty tej pracy są często zaskakujące i rzeczywiście warte wysiłku.

Sesja zgromadziła ponad 150. nauczycieli bibliotekarzy z całego województwa pomorskiego. To rekord, jeśli chodzi o dotychczasową frekwencję na sesjach metodycznych, które odbywały się corocznie w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku, począwszy od 2003 roku. Tak liczne uczestnictwo świadczy to o ogromnym zainteresowaniu tematem kształtowania rozwoju emocjonalnego dzieci i młodzieży. Zapewne warto ten problem poruszać przy okazji innych spotkań pracowników oświaty.

Zdzisława Woźniak – Lipińska
Anna Obuchowicz